

Лариса Зданевич, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Олеся Мисик, кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

**ТЕОРЕТИЧНІ ВЕКТОРИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

У статті представлено теоретичне обґрунтування проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності в умовах закладів дошкільної освіти. Зазначено, що здоров'язбережувальна діяльність закладів дошкільної освіти безпосередньо впливає на фізичне, психічне та соціальне здоров'я вихованців, їхню безпеку і саме тому потребує фахівця з відповідною професійною підготовкою, яка включає здоров'язбережувальні знання, уміння і навички, тобто, сформовану здоров'язбережувальну компетентність. Авторами схарактеризовано ключові дефініції дослідження. На основі аналізу наукових джерел подано власне розуміння поняття "здоров'язбережувальна діяльність" та "здоров'язбережувальна компетентність".

Ключові слова: майбутні вихователі закладів дошкільної освіти; професійна підготовка; професійна компетентність; здоров'язбереження; здоров'язбережувальна діяльність; здоров'язбережувальна компетентність; діти дошкільного віку.

Лім. 10.

Larysa Zdanevych, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Head of the Preschool Pedagogy, Psychology and Professional Methodics Department
Khmelnitskiy Humanitarian and Pedagogical Academy
Olesia Mysyk, Ph.D. (Pedagogy), Senior Lecturer of the
Preschool Pedagogy, Psychology and Professional Methodics Department
Khmelnitskiy Humanitarian and Pedagogical Academy

**THEORETICAL VECTORS OF THE PROBLEM OF PROFESSIONAL TRAINING
OF FUTURE EDUCATORS FOR HEALTH-PRESERVING ACTIVITIES
IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

The modernization of the national educational system in accordance to political, socio-economic, cultural transformations, global trends of globalization and integration, changes in the worldview paradigm requires a highly qualified, competitive teacher. In this regard, the requirements for the professional training of future educators of preschool educational institutions (hereinafter – HEI), which are called upon to preserve and strengthen the health of children, ensure their harmonious development, creating a solid foundation for their further education and upbringing, have been increasing.

The authors are convinced that the professional training of future educators for health-protective activities in the context of preschool education should be aimed at: mastering the main directions of health protection based on knowledge of age and psychophysiological characteristics of children of early and preschool age; mastering modern approaches to creating a health-protective educational environment of preschool educational institutions and promoting a healthy lifestyle; acquaintance with methods of primary prevention of socially dangerous diseases; development of self-improvement in health and safety, etc.

Based on the analysis of scientific sources, the author has presented her own understanding of the concepts of "health-protective activity" and "health-protective competence". Thus, health-protective activity in the conditions of preschool educational institutions has been defined as a multifaceted activity of educators aimed at preserving children's health, which consists in the implementation of a set of educational, health-improving and therapeutic and preventive measures. The health-saving competence of a future preschool educator has been interpreted as an integrative personal characteristic, which is a set of value and sense orientations, health-saving knowledge, skills, readiness and abilities that determine the formation of experience of effective health-saving activities in preschool educational institutions.

Keywords: future educators of preschool educational institutions; professional training; professional competence; health protection; health protection activity; health protection competence; preschoolers.

Постановка проблеми. Модернізація вітчизняної системи освіти відповідно до політичних, соціально-економічних, культурних трансформацій, світових тенденцій гло-

балізації та інтеграції, змін світоглядної парадигми потребує висококваліфікованого, конкурентоспроможного педагога. У зв'язку з цим зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх вихователів

ТЕОРЕТИЧНІ ВЕКТОРИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО), які покликані в умовах викликів сьогодення забезпечувати гармонійний розвиток дітей, створюючи міцні основи для їхньої подальшої освіти та виховання.

Здоров'я – безцінне надбання не тільки кожної людини, але і всього суспільства. Здоров'я дітей – одне з основних джерел щастя, радості і повноцінного життя батьків, педагогів, суспільства загалом. Саме тому головним завданням у діяльності педагогічних колективів закладів дошкільної освіти на сучасному етапі має бути збереження та зміцнення здоров'я дітей, формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у педагогів, дітей та їхніх батьків [7].

Сьогодні гостро стоїть питання здоров'я дітей, оскільки згідно з результатами наукових розвідок, на жаль, значна кількість дітей втрачають його вже в дошкільному віці, свідченням чого є патології постави, зору, нервової системи тощо. Негативно впливає на здоров'я дітей раннього та дошкільного віку, на наш погляд, малорухливий спосіб життя сучасних дітей та молоді, гаджетова залежність, нераціональне харчування, екологія та багато ін. Підтримуємо думку Н. Маковецької, що вагомою є відсутність комплексного підходу до зміцнення і збереження здоров'я особистості, порушення координації діяльності міжгалузевої системи освіти й охорони здоров'я [10, 3].

Здоров'язбережувальна діяльність закладів дошкільної освіти, яка безпосередньо впливає на фізичне, психічне та соціальне здоров'я вихованців, їхню безпеку тощо, потребує фахівця зі сформованою належним чином здоров'язбережувальною компетентністю. Саме тому Професійним стандартом “Вихователь закладу дошкільної освіти” однією з вагомих професійних компетентностей майбутніх вихователів ЗДО визначена здоров'язбережувальна компетентність, яка полягає у здатності організувати у ЗДО фізично та психологічно безпечне освітнє середовище.

Переконані, що професійна підготовка майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності в умовах ЗДО має бути спрямована на: опанування головними напрямками здоров'язбереження на основі знання вікових та психофізіологічних особливостей дітей раннього і дошкільного віку; оволодіння сучасними підходами до створення здоров'язбережувального освітнього середовища ЗДО та утвердження здорового способу життя; ознайомлення з методами первинної профілактики соціально небезпечних захворювань; розвиток самовдосконалення з питань здоров'язбереження, безпеки життєдіяльності та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У педагогічній науці та практиці значна увага приділяється проблемі професійної підготовки майбутніх вихователів вихователя ЗДО (Л. Артемова, Т. Ат-

рошенко, Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Зданевич, Н. Кравчук, К. Крутий, Н. Маковецька, Н. Трофайла та ін.). Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності, здоров'язбережувальна компетентність дітей дошкільного віку є предметом дослідження Т. Андрющенко, О. Богініч, Е. Вільчковського, Л. Геращенко, М. Гончаренко, М. Денисенко, М. Єфименко, Н. Левінець, Л. Лохвицької, Л. Суценко та ін. Незважаючи на вагомий пласт досліджень, проблема професійної підготовки майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності в умовах закладів дошкільної освіти не отримала належної уваги в наукових колах.

Мета статті – теоретично обґрунтувати проблему професійної підготовки майбутніх вихователів до здоров'язбережувальної діяльності в умовах закладів дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Теоретичне обґрунтування необхідності впровадження до системи освіти оздоровлювальної парадигми як провідного компонента філософської гуманістичної освіти, ціннісно-оздоровлювального напрямку в освітньому процесі здійснене О. Богініч. На основі синтезу надбань гуманістичної педагогіки, духовно-ціннісних перетворень, значного потенціалу фізичного виховання дошкільників, а також з урахуванням проблеми погіршення здоров'я дітей уперше в Україні науковцем обґрунтовано принципи гуманізації та оздоровлювальної спрямованості освітнього процесу й виокремлено їх як стратегічні принципи сучасної дошкільної освіти. Доведено необхідність реалізації основних базових засад побудови такого процесу, а саме: особистісно орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин, забезпечення оптимальної реалізації особистісного потенціалу дитини, варіативності й доцільності впровадження оздоровлювально-профілактичних та інноваційних освітніх технологій [1].

Цілком погоджуємося з Л. Геращенко, що потребою сьогодення є створення у закладах дошкільної освіти здоров'язбережувального середовища, тобто такого, що передбачає комплекс соціально-гігієнічних, психолого-педагогічних, екологічних, фізкультурно-оздоровлювальних заходів, які можуть забезпечити дитині комфортні умови для її життєдіяльності. Це зумовлює модернізацію фахової підготовки майбутніх вихователів щодо здоров'язбережувальної діяльності, що полягає у формуванні у них мотивації до фізкультурно-оздоровлювальної роботи з дітьми, світоглядного переосмислення пріоритетності цього напрямку та готовності майбутніх вихователів до розв'язання завдань формування оптимального стану здоров'я дітей і забезпечення їхнього різнобічного гармонійного розвитку. Майбутні педагоги, як стверджує авторка, мають бути обізнані з процесами, що відбуваються на тепер у сфері дошкільної освіти, розуміти, що ступінь значи-

мості й затребуваності педагога в освітньому процесі ЗДО змінюється, вимоги до його здатності адекватно, гнучко і мобільно долати проблеми й виконувати завдання, що виникають у професійній діяльності, зростають. Тому одним із сучасних пріоритетів у роботі закладів дошкільної освіти Л. Гаращенко виокремлює впровадження інноваційних оздоровлювальних технологій, що потребує оволодіння майбутніми фахівцями певним професійним досвідом у цій сфері [4].

На основі теоретичного узагальнення сучасних підходів до розв'язання проблеми оздоровлення дошкільників і згідно з основними положеннями Педагогіки оздоровлення (міждисциплінарний науково-практичний напрям вікової фізіології, гігієни, педіатрії, педагогіки, дитячої психології) Н. Маковецькою обґрунтовано вимоги до організації освітньо-виховного процесу в ЗДО, пріоритетними серед яких є: дидактичні – створення умов для залучення дітей до здорового способу життя, надання їм знань щодо безпеки життєдіяльності, зміцнення і збереження здоров'я; гігієнічні – дотримання гігієнічних умов у приміщеннях ЗДО, удосконалення у дошкільників культурно-гігієнічних навичок; психологічні – забезпечення комфортної психологічної атмосфери, а також виховання у дітей позитивного ставлення до фізичної культури, фізкультурно-оздоровлювальних заходів [10, 16].

Усе вищезазначене свідчить про вагомість проблеми та необхідність удосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО, зокрема з питань, що стосуються здоров'язбережувальної діяльності. Вважаємо, що обґрунтування означеної проблеми потребує розкриття таких понять, як: “здоров'язбереження”, “здоров'язбережувальна діяльність”, “здоров'язбережувальна компетентність”.

Так, В. Єфімова визначає дефініцію “здоров'язбереження” як педагогічний феномен, що характеризує системну спрямованість зусиль суб'єктів освітнього процесу на забезпечення фізичного, духовного, психічного й соціального благополуччя дитини [6, 40]. На переконання авторки, здоров'язбережувальна діяльність поєднує теоретичні та методологічні питання щодо навчання здорового способу життя і забезпечення здоров'язбереження у системі освіти; організаційно-методичні засоби забезпечення здоров'язбережувального освітнього процесу та практичний інструментарій освітнього процесу – систему вказівок, які повинні забезпечити ефективність і результативність навчання разом зі збереженням здоров'я вихованців. Формування змісту здоров'язбережувальної підготовки має, на думку В. Єфімової, виходити з принципу її оптимальності: критерієм при розробці змісту слугувала не кількість включених умінь, а їхня інтегрованість і адекватність соціально та професійно зумовленим функціям. Акцентується увага на тому, що в змісті

всіх дисциплін здоров'язбережувальної спрямованості доцільними є структурно висвітлені методологічні, теоретичні, методичні й практичні питання щодо використання здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності. При цьому авторка радить враховувати вікові особливості здобувачів, потреби й етапи професійної соціалізації [5, 184].

Термін “здоров'язбережувальна діяльність” визначений Н. Кравчук як категорія, що характеризує вид діяльності людини, спрямованої на формування, збереження та зміцнення здоров'я як власного, так й інших людей, формування культури здоров'я, екології здоров'я, цілісної (холістичної) формули здорового способу життя (далі – ЗСЖ), а також здатність вносити зміни в довкілля, спосіб власного життя і навколишніх людей, використовуючи й поєднуючи оптимальні методи навчання і виховання та вміння прогнозувати очікуваний результат.

Авторка виокремлює функції здоров'язбережувальної діяльності в процесі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів ЗДО: інформаційно-мотиваційна, розвивальна, виховна, орієнтувальна, культурологічна, мобілізаційна, стимулювальна, конструктивна, комунікативна, організаційна, діагностична, дослідницько-творча, прогностична, психотерапевтична, рекреаційна, здоров'язбережувальна, коригувальна, методична, рефлексивна. Так, *інформативно-мотиваційна* функція включає: інформаційну компетентність, щодо валеологічних знань, зв'язок між високим рівнем здоров'я та власною відповідальністю, отримувати інформацію про різні аспекти збереження здоров'я, вивчати її та усвідомлення потреби використовувати здобуті знання у повсякденній діяльності, позитивну мотиваційно-ціннісну спрямованість щодо оволодіння ЗСЖ; вміння усвідомлювати свої потреби, інтереси, мотиви, цінності щодо ЗСЖ; реалізація завдань, осмислення і оцінка умов, за яких відбуватимуться майбутні здоров'язбережувальні дії. *Орієнтувальна* – формує уявлення про чинники ЗСЖ, особливості збереження, зміцнення та відновлення власного здоров'я і здоров'я навколишніх, підвищення рівня загальної фізичної підготовленості, розвиток професійно важливих фізичних якостей, бережливе ставлення до навколишнього світу. *Дослідницько-творча* – вміння досліджувати індивідуальні особливості власного здоров'я та здоров'я навколишніх, вміння коригувати певні відхилення від норми, використання здоров'язбережувальних технологій навчання. *Розвивальна* – гармонійний розвиток усіх складових здоров'я: психічного, фізичного, духовного і соціального з врахуванням індивідуальних та вікових особливостей дітей. *Здоров'язбережувальна* – вміння організовувати і здійснювати ЗСЖ; вміння підвищувати рівень рухової активності дітей; моделювання та використання різних форм і методів здоров'язбереження, створення

ТЕОРЕТИЧНІ ВЕКТОРИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

здоров'язбережувального середовища, спрямованого на передумови формування здоров'я. *Виховна* – формує переконання, ціннісні орієнтації на ЗСЖ, виховання позитивного ставлення до здоров'я як особистої та соціальної цінності. *Рекреаційна* – створення здоров'язбережувального середовища в ЗДО для збереження, зміцнення та відновлення здоров'я дітей. *Культурологічна* – сприяє формуванню культури здоров'я студентів як базової культури особистості. *Конструктивна* – розвиває вміння поєднувати методи та методики здоров'язбереження, здоров'язбережувальні технології, включати їх до змісту занять і використовувати в повсякденній роботі з дітьми в ЗДО. *Комунікативна* – емоційне спілкування з дітьми, батьками для інформаційного обміну знаннями, думками, міркуваннями з приводу гармонійного розвитку всіх складових здоров'я. *Діагностична* – володіє інформацією про рівень фізичного та психічного розвитку дитини, рівень сформованості знань, умінь і навичок щодо збереження, зміцнення та відновлення здоров'я, вміє їх визначати, вміє підвищувати рівень рухової підготовленості та рухової активності дітей. *Методична* – визначає ефективність власної ЗЗД, вміє її аналізувати та коригувати. *Мобілізаційна* – мобілізує як вихователів, так і дітей на виконання фізичних вправ, здоров'язбережувальних технологій, методів та методик здоров'язбереження. *Прогностична* – вміння прогнозувати та передбачати динаміку змін у власному здоров'ї і здоров'ї дітей. *Коригувальна* – спрямування свідомості студента на визначення того, що здоров'я людини, безпека і благополуччя найбільше залежать від її поведінки та способу життя. *Рефлексивна* функція – вміння здійснювати рефлексію ЗЗД [8]. На основі аналізу наукових праць, здоров'язбережувальну діяльність в умовах ЗДО визначаємо як різнобічну діяльність вихователів, спрямовану на збереження здоров'я дітей, що полягає у реалізації комплексу освітньо-виховних, оздоровлювальних і лікувально-профілактичних заходів.

Здоров'язбережувальна компетентність розуміється Д. Вороніним як інтегральна, динамічна риса особистості, що проявляється у здатності організувати й регулювати свою здоров'язбережувальну діяльність; адекватно оцінювати свою поведінку, а також вчинки й погляди навколишніх; зберігати й реалізовувати власні здоров'язбережувальні позиції у різних, зокрема, несприятливих умовах, виходячи з особисто усвідомлених та засвоєних моральних норм і принципів, а не за рахунок зовнішніх сил; протистояти натиску, протидіяти впливам, що суперечать внутрішнім установам, поглядам і переконанням, активно їх перетворювати, самостійно приймати моральні рішення. Науковець стверджує, що формування здоров'язбережувальної компетентності у контексті розвитку життєвої компетентності здобувачів вищої освіти відбувається

як процес здійснення активної профілактичної роботи, спрямованої як на попередження вживання шкідливих для здоров'я речовин, так і шляхом включення студентської молоді до активної предметно-перетворювальної діяльності, організацію фізичної активності, участь у культурно-освітніх заходах тощо, під час яких відбувається активний розумовий, фізичний, естетичний виховний вплив [3, 60]. Зі свого боку, Н. Кравчук визначає здоров'язбережувальну компетентність як багатогранний процес формування знань, удосконалення умінь та навичок, набуття досвіду збереження здоров'я, що проявляється у вмінні вести здоровий спосіб життя і прямо пропорційно підвищенню рухової активності та усвідомленому формуванню культури здоров'я [9, 33].

Погоджуємося з науковцями і у власному трактуванні здоров'язбережувальної компетентності акцентуємо увагу на вагомості наявності у майбутніх фахівців дошкільної освіти знань, умінь і навичок здійснення здоров'язбережувальної діяльності в умовах закладів дошкільної освіти. Тобто, здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вихователя ЗДО – це інтегративна особистісна характеристика, яка є сукупністю ціннісно-сміслових орієнтацій, здоров'язбережувальних знань, умінь і навичок, готовності та здібності, що зумовлюють формування досвіду ефективної здоров'язбережувальної діяльності в умовах ЗДО.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, здоров'язбережувальна діяльність в умовах ЗДО потребує удосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів – потрібен акцент на здоров'язбережувальних знаннях, уміннях і навичках, що уможливить сформованість здоров'язбережувальної компетентності. Перспективу подальших досліджень убачаємо в дослідженні педагогічних умов створення здоров'язберігального середовища у ЗДО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богиніч О. Створення здоров'язберігаючого середовища в дошкільному навчальному закладі. *Сучасні технології в дошкільній освіті України* : зб. матеріалів наук.-метод. семінару / упоряд. І. Загарбницька. Київ, 2008. С. 7–9.
2. Богиніч О.Л., Левінець Н.В., Лохвицька Л.В., Сварковська Л.А. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2013. 127 с.
3. Воронін Д.Є. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Херсон, 2006. 222 с.
4. Гаращенко Л.В. Підготовка майбутніх вихователів до впровадження сучасних оздоровлювальних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. *Народна освіта*. Електронне фахове видання. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5826

ТЕОРЕТИЧНІ ВЕКТОРИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

5. Єфімова В.М. Зміст підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін до здоров'язбережувальної діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2014. Вип. 37 (90). С. 182–192.

6. Єфімова В.М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін до використання здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Респ. вищ. навч. закл. “Крим. гуманіт. ун-т”. Ялта, 2013. 44 с.

7. Зданевич Л.В., Павлушкіна О.В. Здоров'язбережувальні технології у роботі з дошкільниками: роуп-скіппінг. *Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері фізичної культури та спорту*: матеріали III всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 15 травня 2020 р.). Хмельницький: ХГПА, 2020. С. 43–47.

8. Кравчук Н.П. Здоров'язбережувальна діяльність та її функції в процесі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Наукова думка сучасності і майбутнього*: зб. ст. учасників другої практично-пізнавальної інтернет-конф. (Дніпропетровськ, 25–30 квіт. 2016 р.). Дніпропетровськ: Видавництво НМ, 2016. С. 25–28.

9. Кравчук Н. Змістове наповнення ключових понять проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2015. Вип. 53. С. 27–36.

10. Маковецька Н.В. Теоретичні і методичні засади професійного розвитку фахівців дошкільних навчальних закладів у сфері освітньо-оздоровлювальної діяльності: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти”. Житомир, 2012. 46 с.

REFERENCES

1. Bohinich, O. (2008). Stvorennya zdorovyazberihayuchoho seredovyscha v doshkilnomu navchalnomu zakladi [Creating a health-preserving environment in a preschool educational institution]. *Modern technologies in preschool education of Ukraine*: coll. materials of science and method. seminar. Kyiv, pp. 7–9. [in Ukrainian].

2. Bohinich, O.L., Levinets, N.V., Lokhvytska, L.V. & Svarkovska, L.A. (2013). Fizychno vykhovannya, osnovy zdorovya ta bezpeky zhyttyediyalnosti ditey starshoho doshkilnoho viku [Physical education, basics of health and safety of life activities of older preschool children]. Manual. Kyiv, 127 p. [in Ukrainian].

3. Voronin, D.E. (2006). Formuvannya zdorovyazberihayuchoyi kompetentnosti studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv zasobamy fizychnoho vykhovannya [Formation of health-preserving competence of students of higher educational institutions by means of physical education]. *Candidate's thesis*. Kherson, 222 p. [in Ukrainian].

4. Harashchenko, L.V. Pidhotovka maybutnikh vykhovateliv do vprovadzhennya suchasnykh ozdorovlyvalnykh tekhnolohiy v osvithnomu protsesi zakladiv doshkilnoyi osvity [Preparation of future educators for the implementation of modern health-improving technologies in the educational process of preschool education institutions]. *Public education*. Available at: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5826 [in Ukrainian].

5. Yefimova, V.M. (2014). Zmist pidhotovky maybutnikh uchyteliv pryrodnychych dystsyplin do zdorovyazberizhuvallyi diyalnosti [The content of the training of future science teachers for health-preserving activities]. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*. Vol. 37 (90), pp. 182–192. [in Ukrainian].

6. Yefimova, V.M. (2013). Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maybutnikh uchyteliv pryrodnychych dystsyplin do vykorystannya zdorovyazberizhuvallyi tekhnolohiy u profesiyniy diyalnosti [Theoretical and methodological principles of training future teachers of natural sciences for the use of health-saving technologies in professional activities]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Yalta, 44 p. [in Ukrainian].

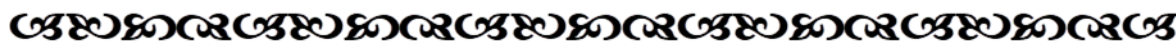
7. Zdanevich, L.V. & Pavlushkina, O.V. (2020). Zdorovyazberizhuvallyi tekhnolohiyi u roboti z doshkilnykamy: roup-skipingh [Health-saving technologies in work with preschoolers: rope-skipping]. *Actual problems of the development of education in the field of physical culture and sports*. Proceedings of the III All-Ukrainiansan science and practice conference. Khmelnytskyi, pp. 43–47. [in Ukrainian].

8. Kravchuk, N.P. (2016). Zdorovyazberizhuvallyi diyalnist ta yiyi funktsiyi v protsesi formuvannya zdorovyazberizhuvallyi kompetentnosti maybutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Health-preserving activity and its functions in the process of forming the health-preserving competence of future educators of preschool educational institutions]. *Scientific thought of the present and the future*. Dnipropetrovsk, pp. 25–28. [in Ukrainian].

9. Kravchuk, N. (2015). Zmistove napovnennya klyuchovykh ponyat problemy formuvannya zdorovyazberizhuvallyi kompetentnosti maybutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Meaningful filling of key concepts of the problem of formation of health care competence of future teachers of preschool educational institutions]. *Psychological and pedagogical problems of the village school*. Vol. 53, pp. 27–36. [in Ukrainian].

10. Makovetska, N.V. (2012). Teoretychni i metodychni zasady profesiynoho rozvytku fakhivtsiv doshkilnykh navchalnykh zakladiv u sferi osvithno-ozdorovlyvalnoyi diyalnosti [Theoretical and methodical principles of professional development of specialists of preschool educational institutions in the field of educational and recreational activities]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Zhytomyr, 46 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.04.2023



Виховання є мистецтвом, використання якого зростатиме протягом багатьох поколінь”.

*Іммануїл Кант
німецький філософ*

